

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
26 juni 2006

Ons kenmerk
HO/CBV/2006/26828

Uw brief van
14 juni 2006

Uw kenmerk
06-OCW-B-036

Onderwerp

Uitvoering moties bij het wetsvoorstel
Financiering in het hoger onderwijs

Op 13 juni 2006 heeft de Tweede Kamer ingestemd met enkele moties in verband met het wetsvoorstel Financiering in het hoger onderwijs. In deze brief ga ik in op de wijze waarop ik uitvoering zal geven aan deze moties voorzover deze betrekking hebben op leerrechten.

Over de omgang met motie nummer 42 over de wijziging van de WHW bij verdragde inwerkingtreding van de WHOO is het nodige besproken in het wetgevingsoverleg op 15 mei. Het ligt in de rede bij de behandeling van de WHOO over de uitvoering van deze motie met de Tweede Kamer afspraken te maken. Op dit moment is er dezerzijds geen enkele reden om een mogelijke vertraging te veronderstellen en verloopt het WHOO-traject volgens het geplande tijdschema.

In de WHOO zijn nu op enkele punten onderdelen gereserveerd. Dit betreft de bepalingen die onderdeel uitmaken van het wetsvoorstel Financiering in het hoger onderwijs zoals dat nu bij de Eerste Kamer voorligt. Voor het einde van het zomerreces zal een eerste nota van wijziging bij het wetsvoorstel voor de Wet op het hoger onderwijs en onderzoek worden ingediend opdat deze bepalingen over de invoering van leerrechten, collegegeldsystematiek en het profileringsfonds en verwante financiële aangelegenheden onderdeel gaan uitmaken van de WHOO.

U zult apart worden geïnformeerd over de omgang met de zgn. Raulinvergoeding gelet op wat daarover bij de behandeling van het wetsvoorstel is besproken.

Motie nr. 41 *over zorgvuldige invoering van leerrechten mede in relatie tot Studielink.*

In de motie is de regering verzocht te bevorderen dat Studielink snel geschikt wordt gemaakt voor leerrechten; leerrechten en de daarbij behorende bekostiging pas daadwerkelijk in te voeren wanneer de administratieve processen op orde zijn en Studielink voldoende operationeel is gemaakt; en een realistisch traject voor de zorgvuldige invoering van leerrechten uit te zetten.

Bij de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer is dezerzijds aangegeven dat invoering van leerrechten niet afhankelijk is of zal worden gemaakt van Studielink. Dat laat onverlet dat het van groot belang is dat Studielink daadwerkelijk operationeel wordt als ondersteuning voor de administratieve processen, gericht op de werking van leerrechten. Bevorderd wordt dat de gefaseerde invulling van Studielink op een zorgvuldige wijze invulling krijgt. Wanneer instellingen het bestuurlijk en organisatorisch vermogen hebben en technisch in staat zijn om activiteiten gericht op invoering van leerrechten te combineren met een aansluiting bij Studielink in 2006 of 2007 dan ligt het in de rede om hiervoor te kiezen. Indien een instelling om moverende redenen kiest voor latere aansluiting bij Studielink, bij een van de aansluitmomenten in april of oktober 2007, dan is dat een te respecteren keuze. Daarbij is tevens van belang dat Studielink zelf nog in ontwikkeling is en er in de loop van de jaren nieuwe functionaliteiten aan toegevoegd zullen worden.

De instellingen en uitvoeringsorganisaties worden geïnformeerd over de strekking van het wetsvoorstel Financiering in het hoger onderwijs waarmee de Tweede Kamer heeft ingestemd, de beoogde instellingsbekostiging en over de activiteiten die vanwege voorbereidingen op de invoering voorzien zijn. Instellingen kunnen aan de hand van deze informatie en op basis van informatie verstrekt door de Informatie Beheer Groep de nodige acties gaan ondernemen.

De informatievoorziening over de betekenis van leerrechten aan studenten zal tijdig ter hand worden genomen. De Informatie Beheer Groep vervult daarbij een belangrijke rol.

Tot slot zal de aangekondigde in te stellen stuurgroep gevraagd worden een zorgvuldige invoering te bewaken. De VSNU en HBO-raad zijn uitgenodigd om met de Informatie Beheer Groep en CFI bij het implementatieproces betrokken te blijven, om een adequate uitwerking te borgen. Van de in te stellen stuurgroep wordt verwacht dat zij op basis van de afspraken met de Tweede Kamer, het wetsvoorstel Financiering in het hoger onderwijs en het ontwerp-Bekostigingsbesluit WHW 2008 het proces van implementatie bewaakt en richtinggevende uitspraken over knelpunten doet die tijdens de implementatie van de leerrechten aan de stuurgroep worden voorgelegd. Tot slot bereidt de stuurgroep de 'go now /go later' beslissing voor inzake de implementatie van de leerrechten per 1 september 2007 en zij de contra-expertise voor over de 'go now' beslissing. De Tweede Kamer zal over de implementatie van de leerrechtensystematiek worden geïnformeerd.

Het voorgaande laat uiteraard onverlet dat de Eerste Kamer het wetsvoorstel Financiering in het hoger onderwijs in behandeling heeft en inwerkingtreding eerst kan geschieden na instemming met het wetsvoorstel.

Motie nr. 43 *over het niet laten toenemen van structurele uitvoeringslasten van overheidswege door de invoering van leerrechten.*

Aan het verzoek in de motie om de structurele uitvoeringslasten door de invoering van leerrechten zal invulling worden gegeven door binnen de kaders van het wetsvoorstel, met in achtneming van de amendering daarvan in de Tweede Kamer, tot heldere en eenvoudige uitvoeringsmodaliteiten te komen. De aangehaalde stuurgroep wordt geacht daarop toe te zien en waar nodig suggesties te doen voor verdere vereenvoudiging van de uitvoering van wet- en regelgeving.

Motie nr. 44 *over vergoeding voor incidentele invoeringskosten leerrechten.*

In deze motie is verzocht om incidenteel 15 miljoen euro beschikbaar te stellen aan betrokken instellingen voor de incidentele kosten, vanwege de invoering van de leerrechten voor de instellingen. Deze incidentele middelen maken deel uit van de extra investering voor de verdere versterking van de kenniseconomie en het innovatieve vermogen van Nederland, die bij Voorjaarsnota aan de universiteiten en hogescholen is verstrekt (Tweede Kamer, vergaderjaar 2005-2006, 30 560 VIII, nr. 2). De HBO-raad en VSNU zijn hierover ambtelijk geïnformeerd, waarbij is aangegeven dat in deze extra investering de vergoeding voor de incidentele invoeringskosten van leerrechten inbegrepen zijn. De hogescholen en universiteiten zullen hierover via de zogenoemde rijksbijdragebrief worden geïnformeerd. Het is aan elk van de instellingen zelf om te bepalen welk deel van deze middelen zij in welk jaar vanwege activiteiten gericht op invoering van leerrechten zullen aanwenden.

Motie nummer 46 *over inrichting van de instellingsbekostiging in relatie tot leerrechten en monitoring.*

De motie verzoekt in de bekostiging ervoor te zorgen dat zowel de aanbieder van de ene instelling als die van de andere instelling de effecten van de inzet van leerrechten van studenten terugziet in de bekostiging, bijvoorbeeld door uit te gaan van twee peilmomenten per collegegeldperiode. Tevens is in de motie de regering verzocht de aantallen studenten die overstappen van instelling, de financiële consequenties en het eventuele strategisch gedrag van studenten en instellingen te monitoren en zo nodig de wijze van bekostiging op basis van leerrechten bij te stellen.

Op basis van het wetgevingsoverleg zijn als uitgangspunten inzake de instellingsbekostiging meegenomen dat ten eerste elk leerrecht bekostigingsgevolgen zou moeten hebben, ten tweede er geen bekostiging op basis van maanden gewenst is, en ten derde de bekostigingsregelgeving zo eenvoudig mogelijk zou moeten blijven. Het is de bedoeling om het ontwerp-Bekostigingsbesluit WHW 2008 in het vroege najaar bij de Tweede Kamer voor te hangen. In dit ontwerp zullen de aanpassingen vanwege de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel en enkele inhoudelijke en technische aanscherpingen worden aangebracht.

Mede in verband met de beoogde monitoring zal het instrument van datamining (dat wil zeggen op geavanceerde wijze zoeken naar informatie in grote gegevensbestanden) verder ontwikkeld worden. De bedoeling van datamining is door bijv. plausibiliteitscontroles, trendwatching, benchmarking en door dwarsverbanden te leggen tussen de beschikbare systemen en mogelijk andere externe bronnen om 'constructies' vroegtijdig op te sporen.

Motie nr. 79 over de onderwijsopslag en het maken van afspraken daarover.

De motie verzoekt de regering het bekostigingsbesluit WHW 2008 zodanig in te richten dat de onderwijsopslag ook na 2010 wordt gecontinueerd op basis van meerjarige afspraken (charters), de hoogte van de geplande onderwijsopslag met ingang van 2010 opnieuw te bezien in relatie tot de hoogte van de geplande diplomaopslag en tijdig in overleg te treden met de instellingen opdat strategische plannen die de basis vormen voor de dynamische onderwijsopslag kunnen worden ontvangen en beoordeeld. De motie geeft aan dat bewezen voorsprong bij kwaliteitsbevordering dient te worden bevorderd in plaats van het compenseren van gebleken achterstand. Tevens geeft de motie aan dat naast de vorm van vraagsturing die met de invoering van leerrechten invulling krijgt, instellingen in staat moeten worden gesteld kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod in stand te houden of op te bouwen, los van conjunctuur of tijdelijke aantrekkingskracht.

De komende maanden zal worden bezien op welke wijze in het Bekostigingsbesluit 2008 invulling zal worden gegeven aan een methodiek om bewezen voorsprong in kwaliteitsbevordering financieel te ondersteunen. Tevens zal daarbij bekeken worden welke betekenis de onderwijsopslag kan hebben daar waar instellingen van overheidswege in staat moeten worden gesteld kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod in stand te houden of op te bouwen, los van conjunctuur of tijdelijke aantrekkingskracht. Tot slot is daarbij aan de orde op welk moment middelen vanwege deze methodiek aan instellingen toegedeeld kunnen worden. Bij deze uitwerking is het van belang om lessen te trekken uit internationale ervaringen.

Bij de uitwerking van deze methodiek is het van belang dat de criteria die worden benut robuust zijn. De volgende aspecten zijn daarbij van belang:

- De toetsbaarheid: de criteria moeten zodanig helder zijn dat ontwikkelingen waaraan wordt getoetst, te meten zijn en basis zijn voor keuzes inzake de verdeling van middelen, zonder dat sprake is van juridische procedures vanwege vermeend gebrek aan objectiviteit;
- Het onderscheidende karakter: als alle instellingen vrijwel per definitie aan de criteria moeten of kunnen voldoen dan worden de criteria als basis voor verdeling van middelen betekenisloos;
- De consistentie: de criteria moeten passen binnen het zich ontwikkelende hoger onderwijsbeleid en daarmee meerjarig van betekenis kunnen zijn én recht doen aan de zich ontwikkelende relatie tussen overheid en instellingen.

Bij het ontwikkelen van deze methodiek zal gedifferentieerd kunnen worden tussen de uitwerking voor de korte termijn en voor de periode na 2010 wanneer ondermeer de relatie met de diplomaopslag opnieuw bezien wordt.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Mark Rutte